

Verçenik Yaylası'nın Alternatif Turizmi ve Rekreatyonel Faaliyetlerinin Belirlenmesi

*İzzet İSLAMOĞLU, **Ali İMAMOĞLU, *Gül ÇAVUŞOĞLU

19 Mayıs Üniversitesi, Samsun, TÜRKİYE

*Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

**Sosyal Bilimleri Enstitüsü

E-mail: gulcavusoglu@hotmail.com

Özet

Son yüzyılda çalışma hayatının kolaylaşmasıyla insanların serbest zamanlarının artması sonucu turizm faaliyetlerine olan ilgi yaygınlaşmıştır. Turizm faaliyetlerinin başını çekmese de yaylalar, yayla rekreasyonunun uygulamasına olanak veren bir faaliyet alanıdır. Türkiye sahip olduğu eşsiz doğası ile her türlü turizm aktivitesine olanak sağlayan, zengin çevre kaynaklarına sahiptir. Bu bağlamda farklı özellikleri ile Karadeniz bölgesinde yer alan Rize İli, turizm ve rekreasyon aktiviteleri için kaynak oluşturan alanlardan biridir. Bu araştırmada Çamlıhemşin ilçe merkezine 60 km uzaklıkta olan Verçenik yaylasının alternatif turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma arazi gözlem ve incelemelerine dayanmaktadır. Bu değerlendirmeler sonucunda elde edilen bilgiler literatür bilgisiyle harmanlanarak sahada yapılan ve yapılabilecek olan rekreasyonel faaliyetler belirlenmiştir. Verçenik yaylası; bozulmamış çevresi ve köy yerleşimleri, akarsu kaynakları, kendine özgü bitki örtüsü ile Rize kenti için yüksek rekreasyon kapasitesine sahiptir. Çalışma sonucunda; Verçenik Yaylası'nın doğal özellikleri ile alternatif turizm için uygun potansiyele sahip olduğu fakat alandaki turizm ve rekreasyon potansiyelinin yeterince değerlendirilmediği görülmüştür. Alternatif etkinliklerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: rekreasyon, Verçenik, yayla

Verçenik Plateau Alternative Tourism and Recreational Activities

*İzzet İSLAMOĞLU, **Ali İMAMOĞLU, *Gül ÇAVUŞOĞLU

19 Mayıs Üniversitesi, Samsun, TÜRKİYE

*Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

**Sosyal Bilimleri Enstitüsü

E-mail: gulcavusoglum@hotmail.com

Abstract

In the last century working life become easier and result of this increased people free time, after that interest of tourism activities wide spread all over. Plateau tourism or highland places are not first choices of the tourism activities but plateau recreation will give an application for potential activity place. Turkey have unmatched nature and rich environmental resources will able to give any kind of tourism activities. In that context city of Rize took place in Black Sea region with different capabilities, one of the source areas that make up tourism and recreational activities. This research intended for Verçenik Plateau take place 60 km away from Camlihemsin district center and will determine potential tourism and recreational application. Research is based on field observation and studies. This information obtained as a result of this evaluation being associated to literature data and that information determined which exercise can be done in the field. Verçenik Plateau; with pristine environment and rural locations, the fresh water supplies, unique flora for city of Rize has high recreational capacities. As a result of study; Verçenik Plateau has natural features with the great potential of the alternative tourism as it is suitable for areas but not assess enough potential tourism and recreational activities without prior review has been observed.

Key Words: recreation, Verçenik, plateau

Giriş

Ülkemizdeki yaylalar, dönemlik yerleşmelerin ağırlık merkezini oluşturur(Emiroğlu, 1977). Yaylalar, yazın çıkılıp ikamet edilen yüksek serin yerler ve yazlık meralar olarak algılanmaktadır (Alagöz, 1941)Son yıllarda yaylalarda tespit edilen önemli bir özellik yaylaların bir kısmının sayfiye yeri olarak fonksiyon değiştirmeleridir. Önce Akdeniz bölgesinde başlayan bu değişim süreci, diğer sahalara da yayılmaya başlamıştır. Nitekim günümüzde hayvancılıkla uğraşmadığı halde yaylaya çıkan insanların sayısı oldukça fazladır. (Tunçdilek, 1964).

Endüstri devrimi, sanayileşme, artan iş gücü talebi ile kırsal alanlardan kentlere doğru yaşanan yoğun göçler sonucunda plansız ve sağlıksız kentler ve bu kentsel mekanlarda yaşanan baskılar, ulaşım problemleri ve çevre sorunları insan hayatını tehdit eder duruma gelmiş, fiziksel, ruhsal ve sosyokültürel yönden pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu dönemde tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizin doğal yapısı ve peyzajında da hızlı ve yoğun değişimler meydana gelmiş ve doğal alanların geleceği ve yönetim içerikleri gittikçe önem kazanmıştır (Winter ve Lockwood, 2005; Akten, 2003). Endüstrileşme ve kentleşmeye bağlı olarak değişen günlük yaşantı insanları kentsel mekandan uzaklaştırarak kırsal alanlara yönelmiştir. Özellikle kırsal alanlarda rekreasyon talebi, Türkiye'de kentsel nüfus artışına paralel olarak önem kazanmasına rağmen yeterli boyutlara ulaşamamıştır. Nitekim, Avrupa ülkelerinde kırsal alanların %2'si rekreasyonel amaçlı kullanılırken, ülkemizde bu oran %0,01 civarındadır (Türker ve ark. 2002).

Son yıllarda doğal ve kültürel kaynak değerlerimizin kaybı endişe verici boyutlara ulaşmaya başlamıştır. Bu nedenle turizmin sürdürülebilir olması büyük ölçüde turizm ile fiziksel ve sosyal çevre arasındaki ilişkinin doğru ve olumlu bir biçimde sürdürülmesine bağlıdır. Bu ilişkide, özellikle fiziki planlamanın yeterliliği önem kazanır (Balanlı 1998).Toplumun rekreatif davranışları incelendiğinde ortam değişikliğinin kişilerin vücutça ve kafaca yenilenmeleri için önemli bir fonksiyon olduğu bilinmektedir. Ancak, istenilen bu ortam değişikliğini kentler karşılayamaz duruma gelmiştir (Altan1984, Uzun 1987). Bu nedenle kırsal rekreasyon alanlarına talep giderek artmaktadır.

Bu çalışmada Çamlıhemşin ilçe merkezine 60 km uzaklıkta olan Verçenik yaylasının alternatif turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

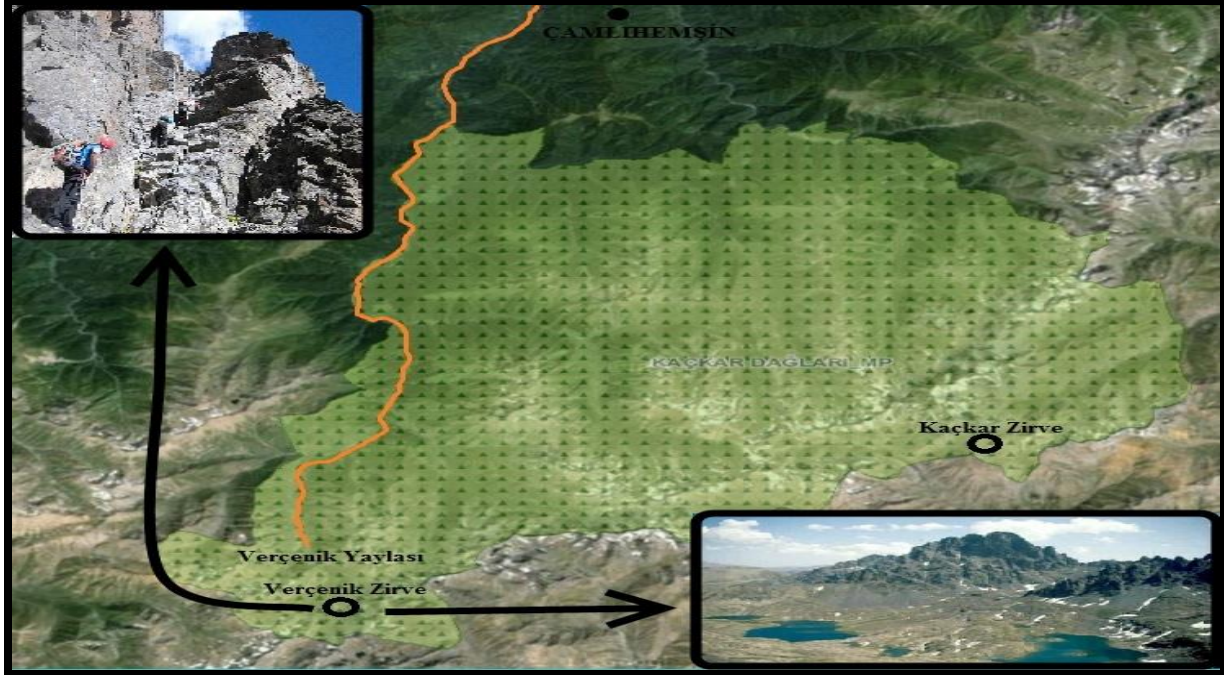
Materyal ve Metot

Araştırma arazi gözlem ve incelemelerine dayanmaktadır. Bu değerlendirmeler sonucunda elde edilen bilgiler literatür bilgisiyle harmanlanarak sahada yapılan ve yapılabilecek olan rekreasyonel faaliyetler belirlenmiştir.

Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Araştırma sahası Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü'nde, Rize ili sınırları içerisinde bulunur. Verçenik yaylası, Çamlıhemşin yaylalarının Verçenik Dağı üzerinde bulunan önemli yaylalarından birtanesidir. Araştırma sahası yaklaşık 2600 m yükseltiye sahiptir. Çamlıhemşin ilçe merkezine uzaklığı ise yaklaşık 60 km'dir. Yayla çevresinde irili ufaklı çok sayıda buzul-sirk gölü bulunmaktadır. Ayrıca Doğu Karadeniz Bölümü'nde Kaçkar zirvesinden sonra ikinci büyük zirve Verçenik zirvesi(3709 m) burada bulunmaktadır.

Çamlıhemşin ilçesinin büyük bir kısmı 31 Ağustos 1994 tarihinde Kaçkar Dağları Milli Parkı olarak ilan edilmiştir. Verçenik yaylası ise milli parkın güneybatı sınırını oluşturur. Ayrıca Verçenik yaylası Yaban hayatı geliştirme sahaları içerisinde girmektedir.

Fotoğraf 1 Araştırma sahası lokasyonu

Doğal ortam özellikleri

Verçenik yaylası fırtına deresi havzası içerisinde bulunur. Fırtına deresinin kaynağını oluşturan önemli zirve noktalarından birisidir. Yayla genellikle derine yarılmış vadilerden oluşur ve yağış değerlerinin yüksekliği sebebiyle çokça vadi bulunmaktadır. Rize ili yağış değerlerinin yüksek olma sebebi ise dağların kısa mesafede yüksek rakım değerlerine ulaşmasıdır. Bu da bölgede denizden gelen nemli havanın yükselmesi ve yamaç yağışları oluşmasının bir sonucudur. Rize ili iklim değerlendirmelerine baktığımızda ilin farklı yöntemlerle ikliminin incelendiğini ve iklim tipinin çok nemli olduğu görülmektedir.

İklimin yağışlı olması sebebiyle bölgede çok çeşitli türleri birarada barındıran ormanlar bulunmaktadır. Verçenik yaylası ise orman üst sınırının üstünde bulunmaktadır. Ormanın üst sınırı ise yaklaşık olarak 2200 m. olup, yükseltiden sonra subalpin ve alpin çayırlar olarak ayırt edilen farklı kuşaklar meydana gelmiştir (Erinç, 1945).

Fotoğraf 2. Verçenik zirvesinden görünüm

Doğu Karadeniz’de Yaylacılık

Doğu Karadeniz Bölümü deniz seviyesinden itibaren yükselmeye başlayarak 3000-3500 m. yükseltilere ulaşan dağlardan oluşur. Yükseltiye bağlı olarak denizden gelen nemli hava yamaç boyunca yükselerek soğumakta ve özellikle Rize ilinde bol yağışa sebep olmaktadır. Yıllık yağışın çokluğu ile de ilişkili olarak bölgede dağlar vadiler tarafından bolca yarılmıştır. Bakının kısa mesafelerde bolca değişiklik göstermesi sebebiyle güneye bakan yamaçlarda bitkiler boy gösterirken kuzeye bakan yamaçlarda ölü devre devam edebilmektedir. Yine yükselti sebebiyle de kar örtüsü aşamalı olarak kalkmakta, hatta yörenin bazı yüksek noktalarında buzullar bulunmaktadır. Kar örtüsünün aşamalı olarak kalkması yaylacılık faaliyetlerini ve yaylak kışlakların yükselti seviyelerini belirlemektedir. Yaylaya çıkan köylerin büyük bir bölümü bin metrenin altında kalan yükseltelerde ve çoğunlukla vadi yamaçlarında kurulmuşlar ancak bir kısmı daha yükseklerde; Örneğin Üçdoruk (Verçenik) Dağının kuzeyinde yer alan Ortaklar, Ortayayla, Sıraköy köyleri 2000 metreden yukarıda kurulmuşlardır (Tunçel ve ark., 2004). Doğu Yöredeki mezraalar ve aşağı yaylaların hemen tamamı vadi içlerinde, yaylalara ulaşımın sağlandığı yollar üzerinde bulunur ve bu mezraalar yaylaya çıkarken ve yayladan inerken mevsimin durumuna göre belirli bir süre kullanılır (Tunçel, 1996).

Yaylacılık faaliyetleri son yıllarda hızla azalmaktadır. Yaylaların kullanımı konusunda işlevsel değişikliklere gidilmeye başlanmıştır. Ortaya çıkan işlevsel dönüşümün bir sonucu olarak, turistik amaçlı yaylaların sayısı giderek artmakta, yayla şenlikleri, yayla-kent projeleri, sayfiye amaçlı yayla yerleşmeleri gibi uygulama ve etkinlikler, iç turizme (kısmen de dış turizme) hareket katmakta, yayla turizmi (yayla tourism), memleket turizmi (homeland tourism), inanç turizmi (belief tourism), şenlik turizmi (festival tourism) gibi alternatif turizm türleri yaygınlık kazanmaktadır (Doğanay ve Coşkun, 2013).

Yaylaların rekreasyonel kaynak değerleri

Ülkemizde yer alan yaylaların, doğal güzellikleri, etnolojik ve diğer çekicilik yaratan özellikleri ile ekoturizme yönelik sundukları çok çeşitli ve eşsiz olanakların; koruma kullanma dengesi içerisinde turizm amaçlı değerlendirilmesi önemlidir (Akpınar ve Bulut, 2010).

Doğu Karadeniz Bölümü'nde çok sayıda yayla bulunmaktadır. Geçmişte hayvancılık amaçlı kullanılan bu yayla ve meralar, günümüzde büyük ölçüde dinlenme mekanları, ikinci konut olarak alternatif turizm kapsamında değerlendirilmektedir (Atasoy ve ark.,2009). Şerin kirliliğinden geçici süreyle kurtulmak isteyen insanlar doğayla başbaşa kalabileceği ortamları tercih etmektedir. Yaylalar da bozulmamış doğası ve temiz havası ile insanların stres atmasını sağlayan önemli alanlardır.

Araştırma sahamızı oluşturan Verçenik yaylası ulaşımın zorluğu ve şehir merkezlerine uzaklığı sebebiyle daha doğal kalmış bir yayladır. Özellikle bölgede Ayder yaylasının ulaşım kolaylığı gibi sebeplerle turizm potansiyelinin yüksek olması Verçenik gibi yaylaların doğal kalmasında etkili olmaktadır.

Çalışma alanında bulunan Verçenik zirvesi Türkiye'de çok sayıda dağcılık kulübü tarafından ziyaret edilmektedir. Oldukça zorlu bir parkuru olan zirve tırmanışında kesinlikle profesyonel bir ekip ve teçhizata ihtiyaç vardır. Zorlu parkur yılın sadece birkaç ayında katedilebilmektedir.

Yaylada konaklamak için genellikle zirvenin hemen batısındaki kapılı göller adı verilen göllerin kenarı kamp alanı olarak kullanılmaktadır. Bu göller temiz suyu ve yüzeyine yansıyan dağların görüntüsüyle başlı başına bir cazibe oluşturmaktadır.

Yaylalar yürüyüşten tırmanışa kadar bir çok rekreatif faaliyetin yürütülebileceği doğal alanlardır. İnsanların güzel zaman geçirmesi, doğayı tanınması ve anlaması, toplumun yaşam kalitesinin artması için yaylaların alternatif turizm potansiyeli değerlendirilmelidir. Doğu Karadeniz'de turizm ve tur şirketleri gibi özel kuruluşlar bunun önemini farketmiş ve bölgede bir çok yaylayı içine alacak şekilde bir ya da birkaç günlük rotalar belirleyerek turlar düzenlemektedir. Bu turlara katılan insanların ise gayet memnun kaldığı gözlemlenmiştir.

Rekreasyon ve rekreasyonel faaliyetler

Çevrenin korunmasında turizmin fiziksel planlamasının önemi büyüktür. Sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi için turizmin fiziksel planlamasında mekanın rasyonel şekilde kullanılması gerekmektedir (Akşit, 2007).

Rekreasyon planlaması yapılırken planlama yapılacak ildeki rekreasyon talep ve gereksinimlerinin, hangi alanda ne gibi rekreasyon faaliyetleri yapılabileceğinin, faaliyet planlanan çevrenin doğal ortam özelliklerinin ve rekreasyonel alanların potansiyellerinin belirlenmesi gerekmektedir (İmamoğlu ve ark., 2013). Rekreasyonel aktiviteler 4 temel kategori içerisinde sınıflandırmış ve bu sınıflandırmalardan birisi çevreye dayalı rekreasyon aktiviteleridir (Uzun ve Altunkasa,1991).

Doğa yürüyüşü: Trekking adı verilen doğa yürüyüşleri insanların doğada stres atmak için yaptıkları, belirli bir kondüsyonla herkesin yapabileceği doğayı yerinde gözleme ve inceleme sağlayan insanlara huzur veren rekreatif bir faaliyettir. Çeşitli zorluk dereceleri bulunmasına rağmen genellikle zorluk derecesi düşük, yaralanma ve sakatlanma riski az olan doğa sporlarından biridir.

Uzun mesafeli olarak yapılan doğa yürüyüşlerinde kamp alanları olarak göllerin kenarları seçilmektedir. Buraların özgün dokusu, zengin flora ve faunası bazen sekiz saat ve üzerinde süren yürüyüşlere rağmen insanların yorgunluğunu almakta, ve katılımcı bireylerin doğayla bütüleşmesine, huzur bulmasına yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 3. Verçenik yaylası zirve faaliyetinden yürüyüş

Kuş gözlemciliği: Farklı 466 kuş türünün bulunduğu Türkiye, üreyen kuşlar açısından Avrupa'nın en zengin ülkesi konumundadır ve farklı habitatların egemen olması, konumu itibarı ile kuş göç yolları üzerinde bulunması, sulak alanların zenginliği Türkiye'de kuş çeşitliliğinin yüksek olmasının sebeplerindedir (Akpınar ve Bulut 2010).

Ülkemizde amatör anlamda çok sayıda kuş gözlem topluluğu bulunmaktadır. Bu topluluklar daha çok sulak alanlarda faaliyet göstermektedir. Çünkü bu alanlardaki çeşitlilik ve kuş nüfusu daha fazladır. Doğu Karadeniz dağlarında ise farklı türlerde orman habitatı içerisinde yaşamını sürdüren kuşlar bulunmaktadır. Kuş sayısının sulak alanlarla karşılaştırılmıyacak kadar az olması bölgenin kuş gözlem anlamında rekreasyonel çekiciliğini düşürmektedir. Ayrıca Verçenik yaylası orman üst sınırının üstünde olduğu için kuş gözlem alanı olarak kullanılan alanlar yayla yolundaki ormanlık alanlardır. Yine alpin kat üzerinde farklı türlere rastlanmaktadır. En fazla ilgi gören kuş türünü yöreye ait dağ horozu teşkil eder ve bu tür yöreye, dünyada korumada öncelikli 217 endemizm alanından biri olma özelliği kazanmıştır (Zaman,2008).

Yaban hayat gözlemciliği: Bölgenin yaban hayatını teşkil eden hayvanlar arasında, orman alanları ve Alpin kusakta kurt, ayı, çakal, tilki, tavşan, karaca ve dağ keçisi ile dağhorozu, sürmeli dağ bülbülü, akbaba, doğan, kara akbaba, kara ağaçkakan, bildircin, çulluk, ördek ve keklik gibi türler bulunmaktadır (Zaman,2008).

Sportif olta balıkçılığı: Sportif olta balıkçılığı ekonomik kaygılar taşımadan yapılan dinlenme amaçlı rekreatif bir faaliyettir. Ülkemizde birçok su kıyısında yapılabilecek olan faaliyet genellikle daha alçak rakımlarda yapılmaya uygundur. Doğu Karadeniz Bölümü'nde alpin katta bulunan buzul-sirk göllerinde balık çeşitliliği fazla değildir. Bilimsel olarak çalışılmış göllerde alabalık türüne rastlanmış, fakat hala üzerinde bir inceleme yapılmamış bir çok göl bulunmaktadır. Bölgede bulunan göllere şişme botlarla gelerek göllere açılan ve balık tutan ziyaretçilerde rastlanmaktadır. Olta balıkçılığı bireylerin sessiz bir doğada kendisiyle başbaşa kalmasını ve kişinin deşarj olmasını sağlar.

Bisiklet turizmi: Son yıllarda yaygınlaşmaya başlayan bisiklet turizmi oldukça keyfli bir rekreatif faaliyettir. Doğu karadeniz yaylalarında bisikletli insanlara artık çokça rastlanmaktadır. Fakat bisiklet turizmi Verçenik gibi merkezlerden oldukça uzak sayılabilecek yaylalara çok fazla yapılmamaktadır. Çünkü bisiklet aynı zamanda güç gerektiren sportif bir faaliyettir. Çeşitli acenteler, tur şirketleri bu konuya bir çözüm getirmiş, bireyleri bisikletleriyle birlikte yaylalara getirerek yaylalarda bisiklet turları düzenlemeye başlamışlardır.

Dağ bisikleti: Yaylalar bisiklet turizminin bir alt dalı olan dağ bisikletçiliğine uygun alanlardır. Dağ bisikletçiliği daha progresyonel yapılan bir faaliyettir. Yaralanma ve sakatlanma riski daha yüksek olduğu için amatör olarak pek fazla tercih edilmeyen bir spor dalıdır.

Foto safari: Fotoğraf doğaya en az zarar veren avcılık türü olarak nitelendirilebilir. Çok farklı manzaraları, canlıları, yaşam biçimlerini, kültürleri yöreye ait gelenekleri fotoğraflayabilmek için yapılan foto safariler motivasyonu oldukça arttırmaktadır. Yine foto safarilerde yapılan bireyler arası fotoğraf çekme yarışmalarında faaliyeti daha eğlenceli hale getirmektedir. Foto safari için en uygun mevsimler ilkbahar ve sonbahar mevsimleridir. Çünkü bu dönemlerde farklı iklimik etkiler görülmekte ve harika fotoğraf manzaraları ortaya çıkmaktadır.

Kamp turizmi: Kampçılık yılın her mevsiminde yapılabilen rekreatif bir faaliyettir. Kampçılık tek başına yapılmak yerine genellikle trekking faaliyetlerinde ya da zirve tırmanışları faaliyetlerinde dinlenme ve konaklama amacı ile yapılır. Zirve tırmanışları faaliyetlerinde ana kamp adı verilen alanda çadırlar kurulur ve uygun saate kadar dinlenilerek zirve faaliyeti gerçekleştirilir. Zirve yapacak grup ağır yüklerini anakampta bırakarak zirve tırmanışı yapar.

Uzun süreli yürüyüş faaliyetlerinde ise farklı yaylalarda kamp kurularak konaklama yapılır. Doğu karadeniz yaylalarında düzenlenen birkaç günlük yürüyüş rotaları üzerinde bir kamp alanında Verçenik yaylasında bulunmaktadır. Çadır kurmakta dikkat edilmesi gereken başlıca kurallar vardır.

-Özellike köylere yakın alanların seçilmesi güvenlik su ya da gıda ihtiyacını karşılayabilmek açısından gereklidir.

-Kamp kurulan alanlar düzlük zeminler olmalı, heyelan çığ gibi tehlikelerden korunaklı yerler olmalıdır.

-Dik yamaçlara yakın yerlerden taş ve kaya düşmesi gibi tehlikelerden dolayı kaçınılmalıdır.

-Rüzgarın kanalize olduğu yerlerden kaçınılmalıdır.

Fotoğraf 4. Verçenik yaylası ana kamp alanı

Kaya ve zirve tırmanışı: Dik kayalık yamaçlar üzerinde zorluğuna göre çeşitli derecelere alan ve genellikle profesyonel malzeme gerektiren tırmanış faaliyetleridir. Ülkemizde dağcılık federasyonuna bağlı birçok kulüp Verçenik zirve faaliyeti yapmaktadır. Çeşitli rotalar takip edilerek çıkılabilen zirveye rehbersiz çıkmak tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Verçenikte aktüel buzullar bulunmaktadır. Bu yüzden kış aylarında buz tırmanışı yapmak içinde tercih edilen önemli bir zirvedir.

Kayak/ski: Hemsin topografyası yapay direkler ve benzeri engellerle bozulmamış ve her türlü ski disiplinine uygun bir doğal pist görünümündedir(Demirel ve Ejder 1995). Bölgede henüz kayak tesisi bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerin bu konuyla ilgili projeleri ise bulunmaktadır. Verçenik yaylasında olmamakla birlikte Çamlıhemşin'in bazı yaylalarında heliski adı verilen kayak türü yapılmaktadır.

Bunlardan başka rekreatif faaliyetlere örnek olarak bir çok alan verilebilir. Örneğin Fırtına deresi üzerinde kano ve rafting yapılmakta, yine yaylalarda amatör olarak hava sporları, jeep safari yapılabilmektedir. Bu faaliyetler Verçenik yaylasında yapılmadığı için ayrı başlıklar halinde incelenmemiştir.

Rekreasyonel Parkur planlaması

Araştırma sahası yaylalarda yapılabilecek birçok rekreatif faaliyete uygunluk göstermektedir. Bu faaliyetlerin kişi ya da gruplar tarafından ya da tur şirketleri gibi özel kuruluşlar tarafından planlanması tamamen katılımcıların istek zevk ve dayanıklılıklarına bağlıdır. Faaliyetler içerisinde birçok farklı kombinasyon bir araya getirilerek yorucu ve bir o kadar güzel bir parkur planlanabilir. Fakat parkur planları yapılırken profesyonel davranılmalı özellikle tehlikeli rekreatif faaliyetlere katılacak olan kişilerin dikkatli seçilmesi gerekmektedir. Sporculara ve kondüsyon sahibi kişilere hitap eden bir parkur içerisinde doğa yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı,kuş ve yaban hayatı gözlemciliği,foto safari, kamp çadırı, kaya ve zirve

tırmanışı birarada bulunabilir. Böylesi bir parkur birkaç gün içerisinde yapılmalı ve öncesinde gerekli hazırlıklar yapılarak bilgi ve malzeme eksiklikleri giderilmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan mekansal gözlemler sonucunda, Verçenik yaylasının mevcut açık yeşil alan varlığının niceliksel açıdan zengin bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu tespit, geleceğe dönük plânlama çalışmalarında, ekolojik kaynak ve potansiyellerin geliştirilmesi ya da etkin kullanımına yönelik plân kararlarının uygulanmasına müsait olduğuna işaret etmektedir.

Verçenik yaylası çevresindeki doğal kaynak değerlerinin rasyonel kullanımını açısından, öncelikle yayla içi ve yakın çevresindeki mevcut rekreasyonel alanlarının alt ve üst yapılarının geliştirilmesi, rekreatif etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve artırılması hedef alınarak, mevcut rekreasyon alanlarının potansiyeli artırılmış ve kendisinden beklenen hizmetleri sağlamış olacaktır.

Rekreasyon kaynaklarının en fazla tercih edilmesinin nedeni sahip olduğu doğal ve görsel değerleridir. Bu nedenle yapılacak alt ve üst yapı çalışmalarının ve gerçekleştirilecek rekreasyonel etkinliklerinin ortamın yapısını bozmayacak ve olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde olmalıdır. Ayrıca ilgili alanlarda gerçekleştirilecek yazılı ve sözlü uyarı çalışmaları ile kullanıcıların alanları kullanımları sırasında oluşan her türlü kirlilik önlenmelidir. Çöp kutularının özellikle piknik ve kamping alanlarında yeterli miktarda ve uygun yerlerde bulunmasına özen gösterilmelidir. Dolayısıyla, rekreasyon alanlarının planlama ve yönetim uygulamalarında halkın katılımı da sağlanarak işlevsel, estetik ve yönetsel yeni yaklaşımların en kısa sürede oluşturulması ve uygulamaya konması, Rize ili ve ülkemiz için önem arz etmektedir.

Verçenik Yaylası'nınsahip olduğu rekreasyonel aktiviteyi gerçekleştirebilecek doğal ve kültürel kaynak hem alanın potansiyel kullanımını artıracak, hem de yöre halkının ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Doğal alanların alternatif kaynak kullanımına dönüştürülmesi için yapılan baskılar sonucu tehdit altında olduğu yerlerde devamlılığını sürdürebilmeleri, diğer alternatif kaynak kullanımları karşısında koruma ve kullanma dengesinin uzun dönemli ekonomik değerinin gösterilebilmesine bağlıdır (Doğa turizmi master planı, 2012). Alternatif bir turizm alanı olarak son yıllarda kullanımı iyice artan yaylalarda da en önemli konu sürdürülebilir kullanımdır. Rekreasyon alanlarının sürdürülebilir kullanımı bu yerlerin doğallığını korunmasında daha iyi kullanımının sağlanması ve gelecek nesillere aktarılmasında bir zorunluluktur. Özellikle yerleşme olan bölgelerde yerel halkın istek ve şikayetleri en az rekreasyonel faaliyete katılanların istekleri kadar önemlidir.

Verçenik yaylası dağcılık sporuyla ilgilenenlerin gittiği ya da gideceği yerlerin başında gelir. Karadeniz bölgesinin iki büyük zirvesinden birisi olan Verçenik yaylası yayla turizminde gelişmesi için düzgün şekilde değerlendirilmeli yöreye yönelik koruyucu önlemler alınmalıdır.

Mili parklar başta olmak üzere ülkemizde doğaya yöneli rekreatif faaliyetlerin yapıldığı bütün alanlarda sürdürülebilir doğa turizmi gelişme planı yapılmalıdır.

Rekreasyon ve doğa turizmi alanında doğa konusunda bilgili ve nitelikli elemanlar yetiştirilmelidir.

Rekreasyonel faaliyetlerde yapılacak etkinliğe göre malzeme tahsisine dikkat edilmelidir. Örneğin çadırda kalacaklar için gıda, zirve tırmanışı için tırmanma ve iniş malzemeleri gibi önemli konularda dikkatli olunmalıdır. Ayrıca faaliyetlerde kaybolmamak için mümkünse harita, GPS, pusula gibi yer ve yön bildiren aletler kullanılmalıdır.

İnsanların farklı turizm arayışları içerisinde olduğu dünyamızda Türkiye sahip olduğu nimetlerden faydalanabilmeli ve en üst düzeyde bu nimetlerden ekonomik alanda da söz sahibi olarak istifade edebilmelidir.

Teşekkür

Kaçkar Dağcılık Rafting Kayak Spor İhtisas Kulübü, Kulüp Başkanı Asım HABERAL'a kişisel resim albümlerinden paylaştığı için teşekkür ediyoruz.

KAYNAKLAR

Akpınar E, Bulut Y(2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı Ve Uygulama Alanları. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 20-22 Mayıs 2010, Cilt: Iv, Artvin.

Akşit S (2007). Doğal Ortam Duyarlılığı Açısından Sürdürülebilir Turizm, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Erciyes Üniversitesi, 23, 441-460, Erciyes.

Alagöz CA (1941). Yayla Tabiri Hakkında Rapor.Birinci Coğrafya Kongresi,Raporlar-Müzakereler-Kararlar, Ankara, 150-157.

Altan T (1984). Kırsal Rekreasyon Alan Planlaması. Çukurova Üniversitesi, Zir. Fak., Ders KitabıNo:12, Adana.

Artvin ilinde doğa turizmi master planı, 2012-2023, Artvin.

Atasoy M, Reis S ve Sancar C (2009). Sürdürülebilir Turizm Gelişmesi Ve Yayla Turizmi: Ayder Yaylası, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara, 11 – 15.

Atken M(2003). Isparta ilindeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2, 115-132.

Balanlı A (1998). Turizm Fiziki Planlama ve Biyolojisi. 21. Yüzyılda Sürdürülebilir Turizm Politikaların. In: I. Uluslararası Turizm Sempozyumu, 1998, İstanbul, 137-151.

Demirel Ö, Ejder N(1995). Çamlıhemşin Yaylaları ve Doğa Turizmi Etkinlikleri, Ekoloji Çevre Dergisi, 17, Trabzon.

Doğanay H, Coşkun O(2013). Türkiye Yaylacılığındaki Değişme Eğilimleri Ve Başlıca Sonuçları, Doğu Coğrafya Dergisi, 30, Erzurum.

Emiroğlu M (1977). Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık, Ankara Üniv. D.T.C.F. Yay. No: 72, Ankara.

- Erinç S (1945). Doğu Karadeniz Dağları'nda Glasyal Morfoloji Araştırmaları. İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay. Coğrafya Enst. Doktora Tezleri Serisi, No: 1, İstanbul.
- İmamoğlu M, İmamoğlu A ve İmamoğlu O (2013). Rekreatyonel Planlamada Cehennemdere Vadisi Örneği (Ondokuzmayıs). 2nd International Conference On Science, CultureAndSport, 30 October – 1 November 2013, Kemer-Turkey.
- Tunçdilek N (1964). Türkiye'de Yaylalar ve Yaylacılık. İstanbul Üniv. Coğrafya Enst. Dergisi, 7(14), 15-28, İstanbul.
- Tunçel H (1996). Mezraa Kavramı Ve Türkiye'de Mezraalar Aü Türkiye Coğrafya Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi, 5, 73-98, Ankara.
- Tunçel H, Gürgen G, Çiçek İ ve Doğu AF(2004). Doğu Karadeniz Dağlarında Yaylacılık, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 14,(2), Elazığ.
- Türker MF, Öztürk A, Pak M ve Durusoy İ (2002). Orman Kaynağından Geleneksel ve Çağdaş Yararlanma şekilleri: Dünya ve Ülkemizdeki Durum. Kırsal Çevre Yıllığı, Ankara.
- Uzun G (1987). Kentsel Rekreatyon Alan Planlaması. Çukurova Üniv., Zir. Fak. Ders Kitabı, No:48:101, Adana.
- Uzun G, Altunkasa FM (1991). Rekreatyonel Planlamada Arz ve Talep, Ç.Ü. Ziraat Fak. Genel Yayın No:6 ,Yardımcı Ders Kitapları Yayın No:1, Adana.
- Winter C, Lockwood M(2005). A model for measuring natural area values and park preferences. Environmental Conservation, 32, 270-278.
- Zaman M(2008). Fırtına Deresi Havzası ve Kaçkar Dağları Milli Parkı'nın Alternatif Turizm Açısından Önemi, e-dergi atauni.edu.tr, 2(12), Erzurum.